

Laadunvarmistus julkishallinnon ohjelmistoprojekteissa

08.06.2010

Antti Sinisalo

OIKEAT OLIOT

Sisältö

- Julkinen hankinta ja kansallinen kilpailutusprosessi
- Laadunvarmistus julkishallinnon ohjelmistoprojekteissa
- Avoin laadunvarmistuksen malli

Julkinen hankinta ja kansallinen kilpailutusprosessi

OIKEAT OLIOT

Julkinen hankinta (1/2)

- Tavara-, palvelu- ja rakennusurakkahankinnat, joita valtio, kunnat ja kuntayhtymät, kaupungit sekä muut hankintalainsäädännössä määritellyt hankintayksiköt tekevät oman organisaationsa ulkopuolelta (TEM 2009)

Julkinen hankinta (2/2)

- Hankintalain menettelyjä on noudatettava kaikissa kansalliset kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa
- Julkisten hankintojen vuotuinen osuus Suomen bruttokansantuotteesta on noin 15 % (2007)

Hankintalainsäädäntö (1/3)

- Menettelytavat, joita julkisissa hankinnoissa tulee noudattaa
- Tavoitteena tehostaa julkisten varojen käyttöä
- Pääperiaatteina ovat hankintojen avoin ja tehokas kilpailuttaminen sekä tarjoajien tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu

Hankintalainsäädäntö (2/3)

- Tarjousten arvioinnissa lähtökohtana, että valinta on tehtävä joko halvimman hinnan tai kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteella
- Kynnysarvon alittavat hankinnat voidaan toteuttaa hankintayksikön omien sisäisten hankintasääntöjen ja -ohjeiden mukaisesti, kunhan ne täyttävät avoimuuden ja syrjimättömyyden vaatimukset

Hankintalainsäädäntö (3/3)

- Markkinaoikeus on erityistuomioistuin, joka käsittelee julkisia hankintoja koskevia asioita
- Tarjouskilpailuun osallistunut yritys voi saattaa asian markkinaoikeuteen, mikäli kokee hankintayksikön toimineen virheellisesti hankintamenettelyn aikana
- Kansallisen kynnyksarvon alittavista hankinnoista ei ole valitusoikeutta markkinaoikeuteen

Hankintaprosessi (1/4)

- Hankintaprosessin vaiheet (1/2) (Valtion hankintakäsikirja 2007):
 - Hankinnan suunnittelu, valmistelu ja toteutustavan valinta
 - Hankinnan kohteen määrittely
 - Hankintamenettelyn valinta
 - Hankinnasta ilmoittaminen
 - Ehdokkaiden soveltuvuuden arviointi
 - Tarjouspyynnön laatiminen ja lähettäminen
 - Tarjousten vastaanottaminen ja analysointi
 - Tarjoajien soveltuvuuden arviointi

Hankintaprosessi (2/4)

- Hankintaprosessin vaiheet (2/2) (Valtion hankintakäsikirjassa 2007):
 - Tarjousten tarjouspyynnön mukaisuuden tarkistaminen
 - Tarjousten vertailu
 - Hankintapäätöksen tekeminen
 - Hankintapäätöksen tiedoksi anto
 - Sopimuksen tai tilauksen tekeminen
 - Sopimuksen ja toimituksen valvonta
 - Laskujen käsittely ja maksaminen
 - Määrärahojen seuranta

Hankintaprosessi (3/4)

- JHS 165: Tietojärjestelmän vaatimusten määrittely osana järjestelmän hankintaa
 - Suosituksen tarkoituksena on opastaa tietojärjestelmiä hankkivia organisaatioita järjestelmän hankinnassa antamalla ohjeita ja malleja järjestelmän vaatimusten määrittelemiseksi. Suosituksessa kuvataan tietojärjestelmän vaatimusten määrittelyn periaatteet ja vaatimusten määrittelyssä tuotettavat dokumentit

Hankintaprosessi (4/4)

- JHS 173 ICT-palvelujen kehittäminen:
Vaatusmäärittely
 - Suosituksen tarkoituksena on opastaa tietojärjestelmiä hankkivia organisaatioita järjestelmän hankinnassa antamalla ohjeita ja malleja järjestelmän vaatimusten määrittelemiseksi. Suositus perustuu julkisen sektorin hyviin käytäntöihin ja eri organisaatioiden laatimiin ohjeisiin. Tämä suositus on osa ICT-palvelujen kehittäminen-suositussarjaa. Vaiheena suositus sijoittuu esiselvityksen jälkeen

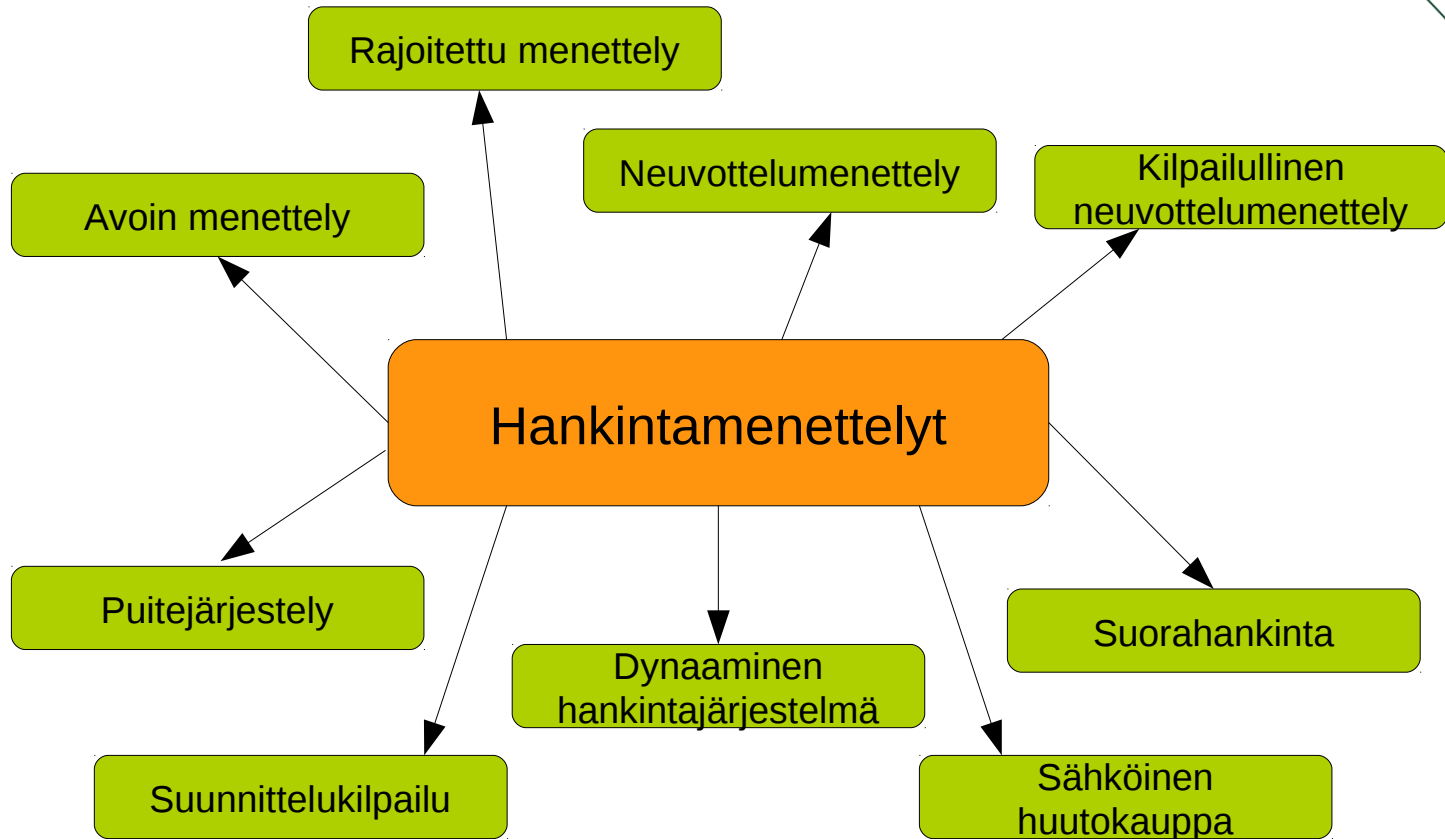

Hankintamenettely (1/3)

- Hankintayksikkö valitsee tarkoituksenmukaisimman hankintamenettelyn hankinnan sisällön, luonteen ja laadun perusteella
- Yleisimpiä hankintamenettelyjä ovat avoin ja rajoitettu menettely, joiden välillä hankintayksiköt voivat vapaasti valita. Muita hankintamenettelyjä käytetään vain niitä koskevien käyttöedellytysten täytyessä

Hankintamenettely (2/3)

Hankintamenettely (3/3)

- JHS 167: Neuvottelumenettelyjen käyttö
 - Suosituksella opastetaan hankintamenettelyn valinnassa, kilpailutettaessa tietotekniikkahankintoja. Ohje keskittyy neuvottelumenettelyn ja kilpailullisen neuvottelumenettelyn käyttömahdollisuuksien tarkasteluun. Tässä tarkastelussa ICT-hankinnat käsittävät tietojärjestelmien, laitteiden, ohjelmistojen sekä näihin liittyvien asiantuntija- ja ylläpitopalvelujen hankinnat

Avoim hankintamenettely

- Hankintayksikkö käynnistää hankinnan julkaisemalla ilmoituksen
- Voidaan käyttää kaikissa hankinnoissa ja kaikilla halukkailla toimittajilla on oikeus saada tarjouspyyntöasiakirjat ja tehdä tarjous
- Avoin menettely soveltuu sellaisiin hankintoihin, joissa vaatimusmäärittely voidaan tehdä niin yksiselitteisesti, ja sopimusehdot määritellä niin tarkasti, että hankintapäätös on mahdollista tehdä ilman hankinnasta käytäviä neuvotteluja ja osallistujien soveltuvuusvaatimuksien täyttymistä koskevaa esikarsintaa

Rajoitettu hankintamenettely

- Kaksivaiheinen menettely, jossa hankintayksikkö julkaisee hankinnasta hankintailmoituksen, ja johon halukkaat toimittajat voivat pyytää lupaa osallistua
- Tarjouksen voivat tehdä ainoastaan hankintayksikön valitsemat ehdokkaat
- Rajoitetun hankintamenettelyn käyttökohteita ovat yleisesti ylläpito- ja tukipalveluhankinnat, ICT-konsultointipalveluhankinnat sekä sellaiset ICT-laite- ja palveluhankinnat, joissa toimittajia halutaan ennakolta karsia toimittajalle asetettavien soveltuvuuden vähimmäisvaatimusten ja arviointiperusteiden avulla

Tilaaaja – toimittaja suhde

Ominaispiirteitä

- Luottamussuhteen rakentaminen vaatii työtä ja aikaa
- Tilaaja usein substanssiosaaja ilman teknistä tukea/turvaa
- Toimittajien vakiomenettelyt rapauttavat yleistä luottamusta
- Toimittajien vaikea saada substanssi- ja loppukäyttäjädialogia

Laadunvarmistus ja vaikuttamisen mahdollisuus

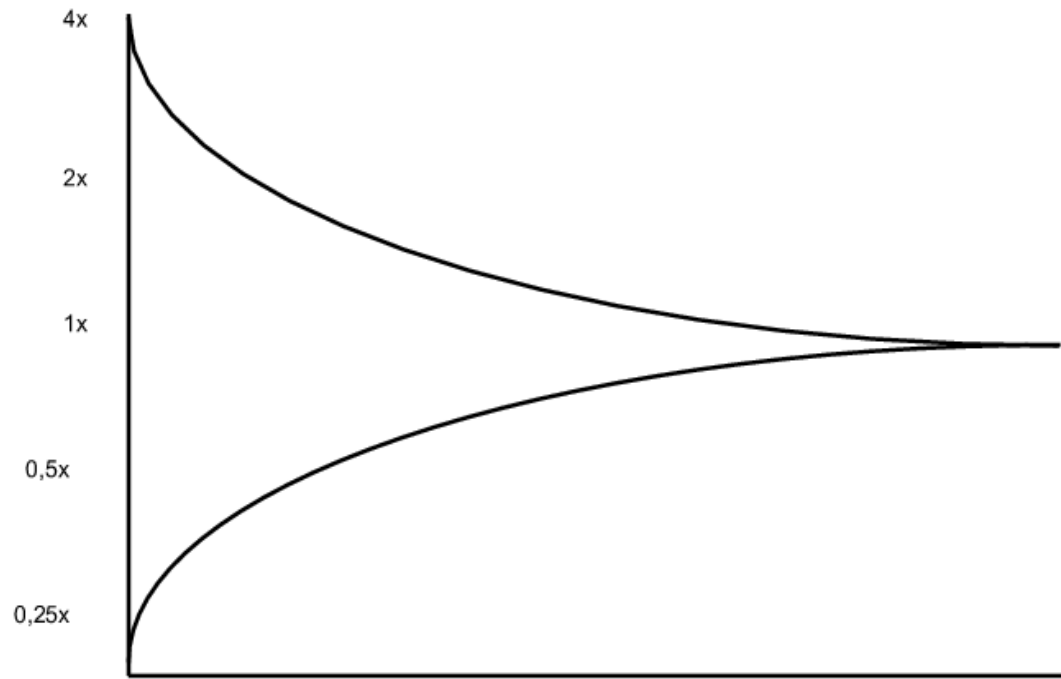

OIKEAT OLIOT

Luottamuksellinen

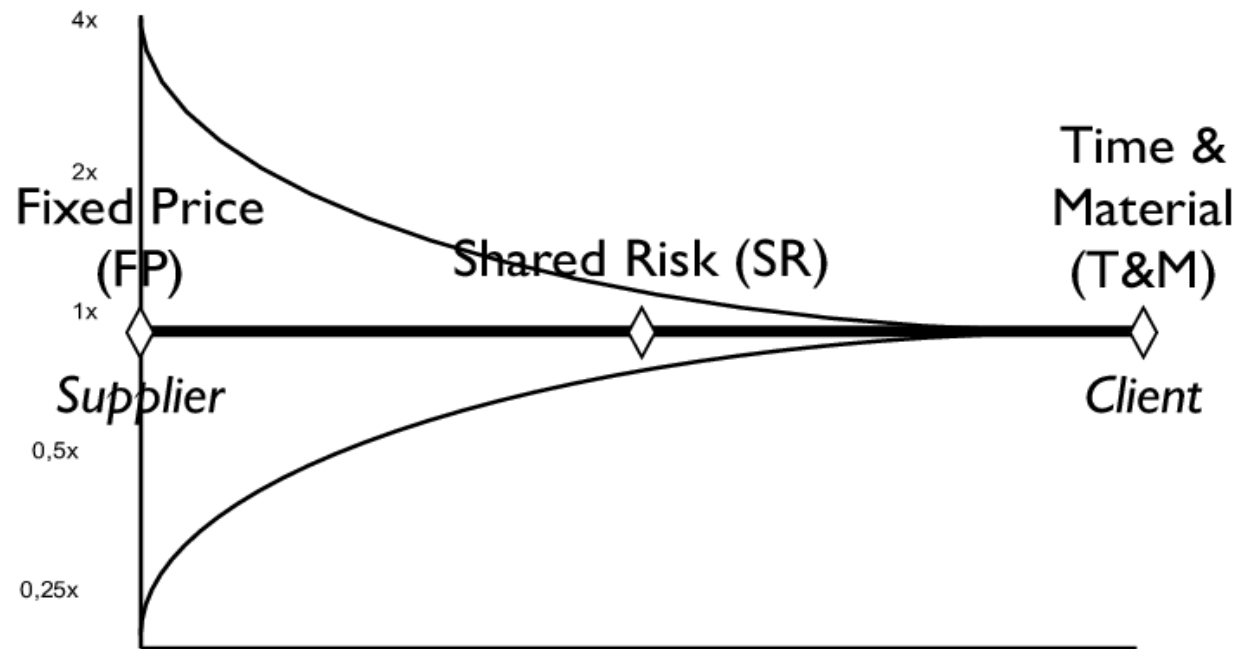
Epävarmuus*

Cone of uncertainty

Epävarmuus, riski ja luottamus*

Cone vs. Risk

Avoin laadunvarmistuksen malli

OIKEAT OLIOT

Luottamuksellinen

Sidosryhmätutkimuksen tuloksia (1/4)

- Menetelmä / lähestyminen asiakkaan sitouttamiseen määrittelyihin
- Ymmärrys tilaajalle testausresurssien ja testauksen tarpeista ja määrästä
- Menetelmät ja toimintamallit määritysten tekemiseen
- Muutoksenhallinta menetelmät nykyään raskasta

Sidosryhmätutkimuksen tuloksia (2/4)

- Oman organisaation laadunvarmistus- ja testausosaamisen nostaminen
 - Resurssit liian vähäiset (oto)
 - Ei testausosaamista
- Uskalletaan naulata vaatimukset kiinni ja tehdä tarvittavat päätökset
- Tarvittavan ulkoisen osaamisen tunnistaminen, tilaaminen ja hyödyntäminen

Sidosryhmätutkimuksen tuloksia (3/4)

- Muutoshallinnan etenemisen varmistaminen
- Tehokas menetelmä osaamisen varmistamiseksi
- Ymmärryksen lisääminen, mihin pitää sitoutua projektin alussa

Sidosryhmätutkimuksen tuloksia (4/4)

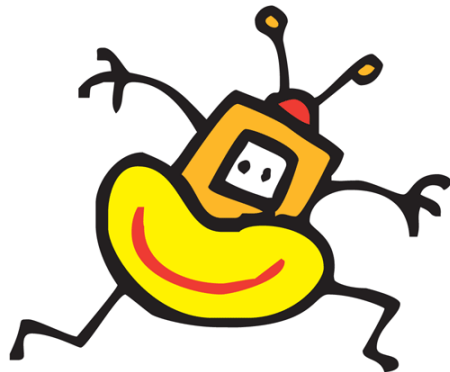
- Vuosittaiset budjettikehykset → tarvitaan menetelmiä pitkän aikavälin muutoshallintaan
- Ohjausryhmän tai vastaavan osaamistason nostaminen ja vastuunoton selkeyttäminen

Jatkotoimenpiteet

- Vision toteuttaminen!!!

OIKEAT OLIOT

Antti Sinisalo
Laatupäällikkö

puh. +358503379202
etunimi.sukunimi@oikeatoliot.fi

www.oikeatoliot.fi

Kommu, Okki, SQL-sonni ja Pale

